

Protokoll 3/2023

fört vid Rådet till skydd för Stockholms skönhets
sammanträde måndagen den 6 mars 2023 kl. 13:30-16:00,
Samuel Owen, Hantverkargatan 3D

Övriga närvarande	Inga Varg Ordförande Leif Bolter Katarina Borg §§4-14 Elisabet Jermsten Desirée Johansson Anders Johnson Måns Lönnroth Monica Muro de Santa Cruz Helena Nilsson Lannegren Catharina Nolin Knut Weibull Monica Hector Protokollförare Susanne Höglin Handläggare Henrik Nerlund Sekreterare Malin Myrin Adjungerad Camilla Maruyama Föredragande §7 Marzieh Chalant Föredragande §8 Monika Stenberg Föredragande §9
Justerare	Desirée Johansson
Datum för justering	
Paragraf	§§1-14
Protokollförare	Monica Hector

§ 1 **Dagordning samt val av justerare**

Beslut

Valdes ledamot D Johansson att tillsammans med ordförande justera protokollet. Beslöts uppta ärenden i ordning enligt föredragningslistan.

§ 2 **Nästa sammanträdesdag**

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådet sammanträder 27 mars 2023, kl. 13.30.

§ 3 **Nästa delegationssammanträde**

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådets delegerade sammanträder måndag 20 mars 2023, kl. 13.30

§ 4 **Protokoll fört vid sammanträde 2023.02.06**

Beslut

Anmälades att protokoll fört vid rådets ordinarie sammanträde 2023.02.06 justerats i vederbörlig ordning.

§ 5 **Protokoll fört vid sammanträde 2023.02.20**

Beslut

Anmälades att protokoll fört vid rådets delegationssammanträde 2023.02.20 justerats i vederbörlig ordning.

§ 6**Anmälningar för kännedom****Anmälda handlingar**

- Uppförande av pergola i Vårflodsparken, svar med e-post
- Kvarglömda byggsäckar Folkskolegatan, svar med e-post
- Nya bojar för småbåtar i Hammarby sjöstad, svar med e-post
- Kassetaket på Stora Gråmunkegränd 5, svar med e-post
- Skönhetsråd för Sundsvalls centrum, svar med e-post
- Bykkaret 3, meddelande efter granskning, 2021-03731
- Program för City, meddelande om antagande, 2017-06022
- Kålroten 3, fönsterbyte , svar med e-post samt SR 2023/28 bifogad
- (Signerad) Kålroten 3, byte av fönster, 2022-19360-575
- (Signerad) Moraset 23, planärende på granskning, 2020-13920
- Kålroten, reviderat yttrande, svar med e-post samt SR 2023/28 bifogad
- Akalla centrumfastighet, svar med e-post
- Norra Tornen, svar med e-post samt SR 0406-2014 och 0375-2009 bifogade
- Rådet för funktionshinderfrågor, svar med e-post
- Kastanjeparken Mälarhöjden, svar med e-post
- (Signerad) Vattenpasset 11, återremiss, installation/montering av belysningskonstverk, 2022-08362-575
- Akalla torg, frågor om planeringen, svar med e-post

§ 7**Spelbomskan 9 m.fl., Läkarhuset, förslag till detaljplan, 2020-08002**

Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt Skönhetsrådets yttrande över Spelbomskan 9 m.fl., Läkarhuset, förslag till detaljplan, 2020-08002. Camilla Maruyama, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet. SR 2023/50

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet avstyrka förslag till detaljplan i föreliggande form.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Föreliggande ärende innebär att det befintliga Läkarhuset, med sin högdal och podium rivs och ersätts av en ungefär 20 meter högre kontorsbyggnad. Planförslaget gäller endast fastigheten Spelbomskan 9 och i dagsläget inte den med Läkarhuset samkomponerade grannfastigheten Spelbomskan 12 vars ägare också lämnat in önskemål om planändring. Som argument för rivningen anförs byggnadens skick samt de befintliga låga bjälklagshöjder som på dagens kontorsmarknad inte är efterfrågade.

Läkarhuset uppfördes mellan 1962 och 1970 med Sten Lindegren som arkitekt. Byggnaden är en del i en modernistisk komposition med ett volymspel mellan höga och låga delar. Med intilliggande byggnad som uppfördes 1957-1960 med Rolf Hagstrand som arkitekt formas ett sammanhållet kvarter med tre distinkt avläsbara delar: en högdal, en lamell och ett podium. Volymerna motsvarar till synes ett vanligt stenstadskvarter, men med en annorlunda gruppering av högt och lågt, i kontrast till stenstadens jämna takfotshöjd.

Skönhetsrådet fann att planförslaget, genom att endast omfatta en del av en helhetskomposition, inte kan svara fullständigt mot de viktiga stadsbyggnadsfrågor som ställs på platsen. Att bryta ut en del kommer, hur skickligt den än behandlas, alltid att ge ett bristfälligt resultat. Rådet fann detta djupt otillfredsställande, särskilt på en så central plats som vid Odenplan. Staden bör därför hävda sitt planmonopol och utvidga planområdet till hela kvarteret. Detta är inte minst viktigt för att båda fastigheterna ska få en rättvis behandling eftersom volym- och höjdfrågor som berör hela kvarteret annars kommer att avgöras prematurt. Förfaringssättet skapar onödig osäkerhet och riskerar att spolia den befintliga kompositionen samtidigt som kvarteret riskerar att överexploateras om ett kommande planarbete för den resterande delen genomförs.

Kvarteret Spelbomskan ligger mycket strategiskt utifrån flera aspekter. Inte minst som del av värdekärnan Stockholms högskoleområde i riksintresset för innerstaden samt dess omedelbara närhet till såväl Stadsbiblioteket och Gustav Vasa kyrka. Dessa förutsättningar påverkar starkt exploateringsmöjligheterna i kvarteret. Rådets uppfattning var därför att ett högre hus i kvarteret inte kan överträffa det befintliga Läkarhuset i höjd eftersom det avsevärt skulle konkurrera med de kringliggande kulturbyggnaderna på ett för stadsbilden negativt sätt. En ny byggnad på Läkarhusets plats bör också gestaltas med en medvetenhet för hur stora uppglasningar påverkar närmiljön. Rådet påminner om att glas inte uppfattas transparent dagtid och att det

kan vara störande nattetid med för lysande partier i det större stadslandskapet.

Avslutningsvis önskade rådet kommentera den stora våg av rivningar av efterkrigstida bebyggelse som pågår. Den befintliga byggnaden är inte klassificerad eftersom den är förhållandevis ny. Inför genomgripande ombyggnader eller rivningar av oinventerad bebyggelse bör Stadsmuseet alltid få en klassificering som uppdrag så att rätt värdeutredning finns som underlag inför beslut. En eventuell rivning bör också utredas i relation till hållbarhetsaspekterna och dagens krav på resurshushållning och återbruk.

Handlingar i ärendet

- SR 2023/50-7 Samrådsbrev
- SR 2023/50-8 Plankarta samråd
- SR 2023/50-6 Ritningspaket
- SR 2023/50-9 Planbeskrivning S-Dp
- SR 2023/50-11 Kulturmiljöanalys
- SR 2023/50-12 Illustrationsbilaga
- SR 2023/50-2 Trafik-PM
- SR 2023/50-3 Teknisk PM Geoteknik
- SR 2023/50-4 Vindrapport
- SR 2023/50-5 Solstudie
- SR 2023/50-10 Luftutredning
- SR 2023/50-14 Förenklad livscykelanalys
- SR 2023/50-19 Antikvarisk konsekvensanalys
- SR 2023/50-20 Antikvarisk förundersökning inför rivning
- SR 2023/50-13 Konstruktion och Hållfasthet
- SR 2023/50-15 Byggnadstekniskt utlåtande
- SR 2023/50-16 Dagvattenutredning
- SR 2023/50-17 Bullerutredning
- SR 2023/50-18 Brandtekniskt utlåtande

§ 8**Paradiset 23 m. fl., förslag till detaljplan, 2021-03503**

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Paradiset 23 m. fl., förslag till detaljplan, 2021-03503. Marzieh Chalant, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2023/34

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan med erinran om att en konsekvensanalys av rivningen utifrån ett livscykelperspektiv bör tas fram till granskningsskedet.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Detaljplanen syftar till en omvandling av kvarteret Paradiset i Stadshagen genom att dels bekräfta den kontors- och centrum användning som finns i befintliga byggnader idag, dels möjliggöra en påbyggnad i upp till tre våningar på Paradiset 27 samt att slutligen riva ett befintligt kontorshus i den västra delen av Paradiset 23. Kontorsdelen vetter mot Nordenflychtsvägen och ersätts med ett nytt bostadshus i åtta våningar. Förslaget tillför cirka 100 bostäder.

Skönhetsrådet ansåg att detaljplanen är möjlig att genomföra och att ett tillskott om 100 bostäder (start-PM från 2021 angav 70 bostäder) är positivt för närområdet. Bostadsbyggnaden mot Nordenflychtsgatan är tilltalande och uppdelningen känns naturlig i gatumiljön. Påbyggnaden på Paradiset 27 fungerar i den storskaliga miljön mot Essingeleden, däremot innebär den en något ökad skuggning på Nelly Sachs park och förskolegården.

Det rådet framförallt önskade kommentera var underlaget för rivningen av kontorshuset mot Paradiset 23. Argumentationen för rivning är inte helt övertygande och det förefaller inte ha utretts ordentligt om en rivning verkligen är nödvändig. Staden borde generellt ta fram bättre underlag när rivningar föreslås och vara betydligt mer restriktiv, inte minst utifrån ett hållbarhetsperspektiv. De flesta aspekter av ny bebyggelse, exempelvis solljus, buller, vind, dagvatten, naturvärden, barnkonsekvenser och social hållbarhet utreds noggrant. Skönhetsrådet framförde att en

konsekvensanalys utifrån ett livscykelperspektiv också bör utgöra underlag när rivningar föreslås.

Handlingar i ärendet

- SR 2023/34-4 Samrådsbrev
- SR 2023/34-9 Planbeskrivning
- SR 2023/34-6 PM Kulturmiljö, Paradiset 27
- SR 2023/34-7 PM Kulturmiljö, Paradiset 26
- SR 2023/34-8 Plankarta samråd
- SR 2023/34-12 Miljörapport Paradiset 23 och 27
- SR 2023/34-2 Trafikbulerutredning för Paradiset 23 och 27
- SR 2023/34-3 Trafik- och mobilitetsutredning Paradiset 23 och 27
- SR 2023/34-5 Riskanalys Paradiset 23 och 27 inkl bilagor
- SR 2023/34-10 Orienterande undersökning av markföroreningar, Paradiset 23 och 27
- SR 2023/34-11 Miljöteknisk markundersökning, Paradiset 23 och 27
- SR 2023/34-13 Luftkvalitetsutredning, Paradiset 23 och 27
- SR 2023/34-14 Konstruktionsförutsättningar
- SR 2023/34-15 Dagvattenutredning

§ 9

Grimsta 1:5, förslag till detaljplan för område vid Björketorpsvägen, 2018-15157

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Grimsta 1:5, förslag till detaljplan för område vid Björketorpsvägen, 2018-15157. Monika Stenberg, plankonsult, redogjorde för ärendet. SR 2023/42

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet avstyrka förslag till detaljplan i föreliggande utformning.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Planförslaget syftar till att möjliggöra bostäder i två flerbostadshus utmed Råckstavägen och rondellen vid Björketorpsvägen. De nya husen rymmer cirka 140 bostäder, varav sex som LSS-boende med tillhörande gemensamhetsytor. Den nya bebyggelsen ska ge en tydligare inramning och karaktär av stadsgata längs Råckstavägen samt skapa förutsättningar för ett framtida urbant stråk som bidrar

till ett tryggt, varierat och upplevelserikt gaturum i avsikt att skapa underlag för högre närvaro och rörelse i området. Förslaget möjliggör två halvslutna kvarter av lameller i sex våningar med den översta våningen indragen samt en högdal om åtta våningar i respektive kvarter. Med den sjätte våningen indragen är avsikten med förslaget att förhålla sig till de befintliga femvåningshusen på andra sidan gatan och därigenom skapa en tydligare inramning av gaturummet. Förslaget innebär att naturmark tas i anspråk, endast ett befintligt träd skyddas genom planbestämmelsen n2 i plankartan. Under det norra kvarteret läggs ett garage vars utsträckning tar naturmark i anspråk. Bostadsgården anläggs ovan garaget och intentionen är att skapa en så sömlös anslutning till naturen intill som möjligt. Förslaget är utformat för att ta hänsyn till det befintliga koloniområdet både genom de öppna gårdsrummen samt att det finns möjlighet till en zon av vegetation längs fastighetsgränsen.

Skönhetsrådet ansåg att platsen ifråga kan bebyggas men såg flera problem med samrådsförslaget. Rådet konstaterade att bebyggelsen i Räcksta genom senare års förtätningsprojekt tillåtit bli ostrukturerad genom tillägg av olika hustyper och byggnadshöjder. För att skapa en mer sammanhållen miljö ansåg rådet att ny bebyggelse inte bör tillföra volymer som adderar och förstärker en disparat karaktär så som förslagets högdalar kommer att göra. Vidare ansåg rådet att ingreppen i naturmiljön blir omfattande med utformningen av det norra kvarteret där både den från gatan vinkelställda lamellen och garaget innebär mycket stora ingrepp. Rådet ville även kommentera att kompensationsåtgärder genom fastslagna grönytefaktorer och nyplantering av träd inte kan ersätta befintlig vegetation vad gäller naturvärden och som habitat för djurliv. Därför bör, menade rådet, större delar av naturmarken i det föreslagna planområdet sparas. Tallen som föreslås få skyddsbestämmelse skulle få större chans att överleva om den växer som en integrerad del av naturmarken.

Enligt rådets uppfattning bör staden i mycket högre grad arbeta med mobilitetstjänster i området snarare än att lösas inom varje nytt projekt. I detta fall bör det undersökas om det finns möjlighet att genom köp av p-platser i befintliga garage går att minska eller t.o.m. helt undvika ett garage i det aktuella kvarteret. Närheten till t-bana och bussar borde vara faktorer som också borde minska behov av parkeringsplatser i direkt anslutning till den nya bebyggelsen.

Skönhetsrådet ansåg sammantaget att planförslaget bör omarbetas för att bebyggelsen ska kunna uppfattas som ett tillskott som förstärker såväl gatans som områdets karaktär. Enligt rådet bör den vinkelställda lamellen utgå liksom högdalarna. Som viss kompensation för förlorade bostäder skulle en lösning med en sammanhängande lamell längs gatan kunna prövas. Gärna med en

portik in mot gården över u-området, ett motiv som finns i områdets 1950-talsbebyggelse.

Handlingar i ärendet

- SR 2023/42-3 Samrådsbrev
- SR 2023/42-7 Plankarta samråd
- SR 2023/42-4 PM mobilitet
- SR 2023/42-6 Planbeskrivning, samråd
- SR 2023/42-8 Naturvärdesinventering
- SR 2023/42-11 Kulturmiljöutredning
- SR 2023/42-2 Utredning, sulfidberg
- SR 2023/42-5 PM Geoteknik
- SR 2023/42-9 Miljöprovtagning
- SR 2023/42-10 Markteknisk undersökningsrapport
- SR 2023/42-12 Lågpunkt, utredning
- SR 2023/42-13 Fågelinventering
- SR 2023/42-14 Dagvattenutredning
- SR 2023/42-15 Bullerutredning

§ 10

Trikåfabriken 8, ombyggnad, tillbyggnad och totalrenovering av kontorsfastighet, 2022-04309-575

SR 2023/35

Beslut

Bordlades ärendet.

Handlingar i ärendet

- SR 2023/35-1.3 Remissbrev Skönhetsrådet
- SR 2023/35-1.2 Bilaga D Illustrationsbilaga (minskad storlek)
- SR 2023/35-1.1 Remiss Trikåfabriken 8 dnr 2022-04309 (2/5)
- SR 2023/35-1.4 A-01-1-0010.pdf

§ 11

Sekreteraren informerar

Sammanfattning av ärendet

Erinrade sekreteraren om att nästkommande delegationssammanträde hålls på Nationalmuseum. Kallelse med uppgifter om mötesplats och tid för samling kommer framgå av

kallelsen som skickas i veckan. Mötet kommer att ägnas åt rådets arbete, förslag på diskussionsämnen kan skickas till sekreteraren.

Informerade sekreteraren om ett första möte med mandatperiodens revisorer som informerades om rådets arbete, vilket uppskattades.

Sekreteraren kommer hålla föredrag på temat Stadshuset 100 år på Antikmässan 9 och 10 mars.

Erinrade sekreteraren om att han intervjuats i DN om Rosimunda12, rivning av enbostadshus och nybyggnad av flerbostadshus i Hägersten och liknande ärenden som stadsbyggnadsnämnden ska ta ställning till. En granne, därtill arkitekt, har i stadsarkivet funnit planbeskrivning för området som uppger att det företrädesvis ska vara enbostadshus inom planområdet. Detta underlag har saknats vid stadsbyggnadskontorets bedömning av ärendet. I en dom från HD 9 december 2022 avseende flerbostadsprojekt på villatomt höjdes status för planbeskrivningen under vissa förutsättningar. Återstår att se vad stadsbyggnadsnämnden kommer att besluta i ärendena framöver.

Informerade sekreteraren om att kansliet under planerad renovering av lokalerna kommer att flytta till grannhuset Hantverkargatan 3I. Flytten är planerad till första veckan i april.

§ 12

Övriga frågor

Beslut

Förelåg inga övriga frågor.

§ 13

Kristinebergs Strandpark och planläggning av Tennisbollen 1

SR 2023/41

Beslut

Anmälades för formellt beslut ärende hänskjutet vid delegationssammanträde 2023.02.20 (§2).

§ 14

Farfarstäppan 2, förslag till detaljplan, 2021-08631

SR 2023/43

Beslut

Anmäldes för formellt beslut ärende hänskjutet vid delegationssammanträde 2023.02.20 (§4).

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Monica Christina,Hector	2023-03-09
Inga Margareta,Varg	2023-03-09
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2023-03-09
Maria Elisabet Desirée,Johansson	2023-03-09